

1.

Komunistický převrat v r. 1948

Látka se nachází v učebnici Dějepis pro 9.ročník (nakl. SPN) na str. 100-103.

Látku teoreticky vyložím, podle obrázků na interaktivní tabuli. Poté zahrajeme divadlo, napíšeme zápis, přečteme zajímavosti a shlédneme 2 ukázky z youtube.

1. Teoretický výklad - Únorový převrat:

Od poloviny r.1947 dochází k prohlubování vnitropolitické krize:

- 1/ KSČ navrhla další znárodnění (tzv. Hradecký program = znárodnění veškeré půdy nad 50 hektarů)
- 2/ KSČ má silné pozice ve vládě (min financí, vnitra, zemědělství, informací ...)
- 3/ KSČ chce prosadit milionářskou dávku – zdanění nejbohatších lidí ve státě
- 4/ Krčmářská aféra – 3 nekomunist. ministrům dodán balíček s bombou, při vyšetřování vedly stopy ke KSČ
- 5/ Mostecká aféra – z odpůrců komunistů chtěli udělat odbojovou skupinu a tu pak pozavírat

R. 1948 – vrchol krize kvůli SNB (Sbor národní bezpečnosti)

- KSČ nahradila velitele pražských policejních obvodů svými lidmi
- **20. února 1948** - 12 nekomunistických ministrů podalo demisi (z 26)
- ozbrojení komunisté (lidové milice) obsadili podniky, úřady, demonstrovali v ulicích ...
- na 22. února svolali komunisté generální stávkou (zúčastnilo se jí 2 miliony lidí), aby Beneš demisi přijal

25. 2.1948 – Beneš demisi přijal a vládu doplnil o lidi navržené K.Gottwaldem

- Beneš podpořen jen demonstrací vysokoškoláků – *nahlas přečíst str. 102*

Květen 1948 - nová ústava => E. Beneš abdikoval

=> K. Gottwald prezidentem

=> A. Zápotocký premiérem

2. Divadlo

Nejprve vyberu jednotlivce, kteří budou ztvárňovat složení vlády z roku 1948 (počty ministrů jednotlivých stran odečteme z přílohy na IT). Na papírech bude rozepsáno 9 komunistických ministrů, 3 sociální demokraté, 4 národní socialisté, 4 lidovci, 4 slovenští demokraté a 2 nestraníci.

Dále vyberu tři žáky, kteří dostanou do ruky portréty Beneše, Gottwalda a Zápotockého.

A ještě dva žáky, kteří představují lidové milice a demonstranty.

Nyní mají všichni své role a můžeme začít s divadelním představením, v němž ukážeme demisi 12 nekomunistických ministrů, budou ji předávat do rukou prezidenta E. Beneše.

Poté vystoupí lidové milice a demonstranti, kteří žádají Beneše o přijetí demise.

Beneš pod tlakem 25. února podepisuje a navrhuje do vlády 12 nových ministrů (sice ze stejných stran ovšem z prokomunistických frakcí).

Na závěr Beneš odstoupí ze své funkce, na jeho místo nastoupí K. Gottwald a A. Zápotocký se stává předsedou vlády.

3. Zajímavosti o E. Benešovi (uč.str. 92) a J. Masarykovi (uč.str. 103) – nahlas

4. Dvě ukázky z www.youtube.cz → Vítězný únor 3:28

→ Gottwald – únor 1948 6:10

Komunistický převrat v r. 1948

Od poloviny r.1947 dochází k prohlubování
vnitropolitické krize:

- 1/ KSČ navrhla další znárodnění půdy
- 2/ KSČ má silné pozice ve vládě (min financí, vnitra, zeměd. ...)
- 3/ KSČ chce prosadit miliónářskou dávku (zdanění miliónářů)

R. 1948 – vrchol krize kvůli SNB (Sbor národní bezpečnosti)

- KSČ nahradila velitele pražských policejních obvodů svými lidmi
- **20. února 1948 - 12 nekomunistických ministrů**
podalo demisi (z 26)
- ozbrojení komunisté (lidové milice) obsadili podniky, úřady, demonstrovali v ulicích ...
- na 22. února svolali komunisté generální stávku
(zúčastnilo se jí 2 miliony lidí), aby Beneš demisi přijal

25. 2.1948 – Beneš demisi přijal a vládu doplnil o lidi navržené K.Gottwaldem

- Květen 1948 - nová ústava** => E. Beneš abdikoval
=> K. Gottwald prezidentem
=> A. Zápotocký premiérem

Složení vlády vzešlých z voleb v roce 1946:

Protagonisté převzetí moci. Předseda KSČ a NF K. Gottwald (vpravo) a ministr A. Čepička, který v únorových dnech roku 1948 řídil tzv. akční výbory NF.

zastoupené v *Národní frontě* (NF). Pouze finální podobu KSČ od začátku plánovala plnou uzurpaci moci, předstírali, že z republiky se stane „most mezi Východem a Západem“ se socialismem.

Podstatné **omezení demokracie** přitom představoval už v tzv. *košickém programu* nové československé vlády v **dul**

VÝSLEDKY VOLEB A GOTTWALDOVA VLÁDA (1946)

STRANA	ZÍSKANÉ MANDÁTY	ÚČAST VE VLÁDĚ
Komunisté	93	předseda + 5 ministrů
Národní socialisté	55	místopředseda + 3 ministři
Lidovci	46	místopředseda + 3 ministři
Sociální demokraté	37	místopředseda + 2 ministři
Slovenští demokraté	43	místopředseda + 3 ministři
Slovenští komunisté	21	místopředseda + 2 ministři
Nestraníci	-	2 ministři
Strana slobody	3	-
Strana práce	2	-

Komunistická výzva k zakládání tzv. akčních výborů Národní fronty:

(Akční výbory přejímaly moc od 21. února v nekomunistických politických stranách.)

Zastrašující pochod Lidových milicí na Karlově mostě

A black and white photograph showing a large crowd of people, mostly men wearing caps and coats, gathered in front of a large monument. A banner held by the crowd reads "JEDNOTOU PRACUJICICH K SOCIALISACI". The monument features a statue of a worker and a large hammer and sickle symbol.

[illegible]

24. února komunisté zorganizovali celostátní generální stávku na podporu přijetí demise.

Prezident Beneš podepisuje demisi nekomunistických ministrů, 25.2.1948

K.Gottwald mezi mladými budovateli

K. Gottwald – „Právě se vracím z Hradu ...“ – únorový převrat

Citace z projevu [Klementa Gottwalda](#) na Václavském náměstí [25. února](#) 1948:

„Právě se vracím z Hradu od prezidenta republiky. Dnes ráno jsem panu prezidentu republiky podal návrh na přijetí demise ministrů, kteří odstoupili 20. února tohoto roku. A současně jsem panu prezidentu navrhl seznam osob, kterými má být vláda doplněna a rekonstruována. Mohu vám sdělit, že pan prezident všechny mé návrhy, přesně tak, jak byly podány, přijal.“

Ministr zahraničí Jan Masaryk jako člen Gottwaldovy vlády z roku 1946. V únorových dnech roku 1948 se nepřipojil k demisi ostatních demokratických ministrů.

V březnu 1948 byl nalezen mrtev pod okny svého bytu v Černínském paláci.

Teorii o sebevraždě neodpovídá ani poloha mrtvého těla, ani to, že Masaryk vůbec neměl poškozenou hlavu.

V červnu 1948 byl K. Gottwald zvolen československým prezidentem. Po vzoru Stalina se nechal vyfotografovat ve vojenské uniformě.

Gottwald se Stalinem

Limuzína speciálně sestavená pro potřeby K. Gottwalda (poté co se stal prezidentem).

11. Vsesokolský slet

Cvičenci, kteří se v červenci 1948 zúčastnili 11. všesokolského sletu, odepřeli složit poctu novému komunistickému prezidentu K. Gottwaldovi. Když procházeli před jeho tribunou, sklonili prapory a skandovali protikomunistická hesla.

11. slet zůstal na následujících 46 let posledním.

Sokol byl poté rozpuštěn a zakázán.

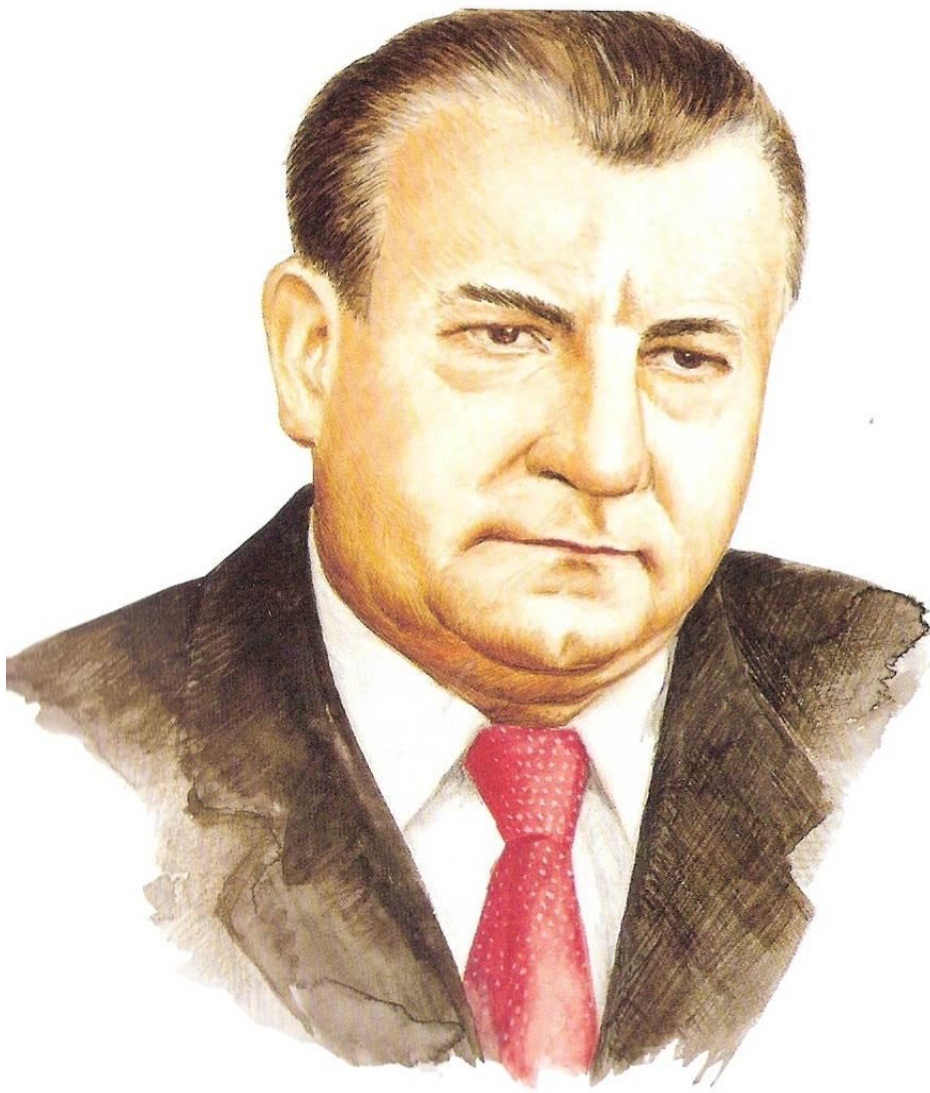
Všesokolské slety hahradily tzv. spartakiády, organizované komunistickým režimem od roku 1955.

PROTESTY V ROCE 1948 PROTI NASTUPUJÍCÍ TOTALITĚ	
DEMONSTRACE STUDENTŮ PŘED PRAŽSKÝM HRADEM	únor
11. VŠESOKOLSKÝ SLET V PRAZE	červenec
POHŘEB PREZIDENTA E. BENEŠE V SEZIMOVĚ ÚSTÍ	září

Edvard Beneš (1935-1938, 1940-1945 – prezident v exilu, 1945-1948)

Klement Gottwald (1948-1953)

Antonín Zápotocký (1953-1957)

Stručný souhrn:

Komunisté se dlouhodobě, už během [druhé světové války](#), připravovali na převzetí moci v zemi. Úzce spolupracovali se [stalinistickým](#) Sovětským svazem, snažili se narušovat činnost ostatních [stran](#), po roce [1945](#) sdružených v tzv. [Národní frontě](#). V prvních poválečných [volbách](#) získali v [Česku](#) 40 % a na [Slovensku](#) 30 % hlasů a postupně se jim podařilo ovládnout [policii](#) (Bezpečnost), [armádu](#) i dělnické organizace. [2. července 1946](#) se tehdejší předseda [Komunistické strany Československa \(KSČ\)](#) a pozdější prezident [Klement Gottwald](#) stal předsedou vlády. Využívali roztržitého tehdejších demokratických politických stran, faktické neexistence [opozice](#), „[mnichovského zklamání](#)“ i nerozhodnosti nemocného [prezidenta Edvarda Beneše](#).

V tehdejší [vládě](#) zasedalo 26 [ministrů](#). 9 komunistických, 3 sociální demokraté, 12 tzv. „nekomunistických“ nebo „buržoazních“ – příslušníků dalších stran a 2 nestraníci. Už v roce [1947](#) bylo ve vládě mnoho sporů na hranici vládní krize, k nimž přispívala také rostoucí nejistota komunistů ohledně vítězství v příštích [volbách](#), které měly být v květnu 1948, a převládnutí antikomunistického křídla v sociální demokracii. Od počátku roku 1948 napětí ještě dále vzrůstalo.

V únoru 1948, kdy nastala [vládní krize](#) kolem usnesení o Bezpečnosti z [13. února 1948](#), došlo k sérii událostí, které vedly k úplnému převzetí moci ve státě. Tyto události byly završeny 25. února, kdy prezident přijal [demisi](#) nekomunistických [ministrů](#) a doplnil vládu kandidáty navrženými komunisty.

Následně byla [11. března 1948](#), jeden den po dosud nevysvětleném úmrtí [ministra zahraničí Jana Masaryka](#), potvrzena nová komunistická vláda, [9. května](#) přijata nová [ústava](#) vyhlášující lidově demokratickou [republiku](#) a [30. května](#) proběhly [volby](#) s vynucenou účastí a s možností volit jen z jednotného seznamu kandidátů komunisty ovládané [Národní fronty](#). [2. června](#) ze zdravotních důvodů odstoupil prezident Beneš a [14. června](#) byl jeho nástupcem zvolen předseda KSČ a dosavadní [premiér](#) Klement Gottwald. Vznikla nová vláda, jejíž předsedou byl [Antonín Zápotocký](#).

Přechod moci do rukou komunistů vedl k závislosti vnitřní i vnější [politiky](#) státu na rozhodnutích [reprezentace](#) Sovětského svazu, [politickým soudním procesům](#), uvěznění, nuceným emigracím a jinému pronásledování [oponentů](#). Vláda komunistické strany trvala do roku 1989.